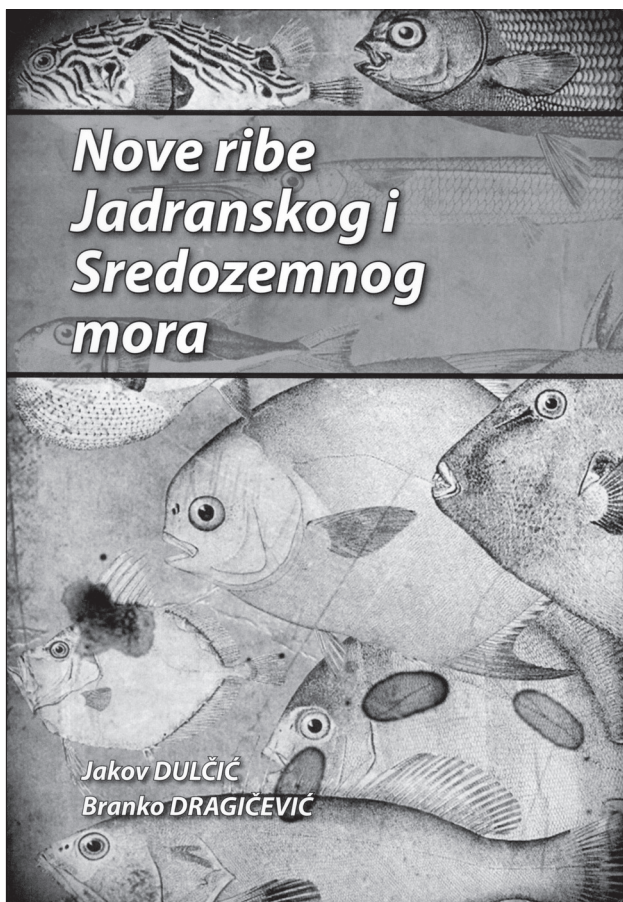

Jakov Dulčić & Branko Dragičević: NOVE RIBE JADRANSKOG I SREDOZEMNOG MORA. Institut za oceanografiju i ribarstvo, Split & Državni zavod za varstvo prirode, Zagreb, 2011.

Biološka raznovrstnost se danes sooča z hudimi problemi, ki domala dnevno siromašijo zakladnico živih bitij na planetu Zemlja. Če smo še pred dobrim desetletjem mislili, da so onesnaževanje okolja, degradacija in izguba življenjskih okolij in netrajnostno izkoriščanje naravnih virov glavni krivci za krizo biodiverzitet, sta danes v takšni meri, če ne še večji, poleg treh omenjenih prisotna še dva, in sicer globalne podnebne spremembe in bioinvazija. Paradoksalno je, da se o problemu bioinvazije podrobneje seznanjamo šele danes, pozabljajoč, da se je vse v bistvu pričelo že s Kolumbom, najverjetneje pa še prej. Bioinvazija predstavlja širjenje tujerodnih vrst na tak ali drugačen način. V morju je teh načinov zelo veliko, od razne obrasti na plovilih, balastnih voda in sedimentov v plovilih, do vnosa tujih vrst z marikulturo, nespretnega rokovanja z akvariji in še kaj. Še pred kratkim so bili strokovnjaki mnenja, da se vsako leto v Sredozemskem morju naseli 10 tujerodnih vrst, po najnovejših ocenah pa celo 1 vrsta vsakih 10 dni. Danes vemo, da je širjenje tujerodnih vrst po svetu velik problem, ki ima v več primerih ne samo hude eko-

loške ampak tudi ekonomske posledice; spomnimo se npr. problemov s tujerodno rebračo v Črnem morju, ki je hudo osiromašila črnemorski ribolov.

Navzlic hudim problemom, ki so posledica prihoda nekaterih tujerodnih organizmov v novo okolje, je ne navadno, kako malo strokovne literature obravnava to tematiko. Zato je znanstvena monografija prof. Dulčića, ki je eden izmed pionirjev v raziskovanju bioinvazije v Jadranskem morju, in njegovega mladega raziskovalca Branka Dragičevića dobrodošla osvežitev na tem področju. Oba prihajata z Inštituta za ribištvo in oceanografijo iz Splita, ki je tudi soizdajatelj obravnavane monografije. Avtorja pišeta o novih ribah v Jadranskem in Sredozemskem morju, ki so v novo okolje prišle kot tujerodne vrste ali pa so spričo podnebnih sprememb povečale svoje območje razširjenosti proti severu, vključila pa sta tudi nekaj vrst, ki so bile doslej prezrte ali zelo slabo poznane.

Monografija obsega 160 strani in je strukturno razdeljena v 11 poglavij, od katerih so seveda najpomembnejša tista, ki govorijo o novih ribah v Jadranskem morju, o novih ribah v Sredozemskem morju in o novih ribah, ki že čakajo na vходу v Jadransko morje, kjer za zdaj še niso bile zabeležene. Ta poglavja predstavljajo jedro monografije, saj je v njih predstavljena sleherna vrsta, ki je bila doslej zabeležena v Jadranskem ali Sredozemskem morju. Opis zajema fotografijo vrste, osnovno nomenklaturu, meristične podatke, obširnejši opis vrste ter zbir podatkov o biologiji, življenjskem okolju, razširjenosti, statusu v Jadranskem morju in socio-ekonomskem pomenu vrste danes. Poleg omenjenega sta avtorja za vsako vrsto priložila tudi zemljevid z lokalitetami, kjer je bila le-ta zabeležena. Avtorja tako obravnavata 46 vrst, ki so bile prvič zabeležene za Jadransko morje, dodatnih 44 vrst, ki so bile po letu 2002 prvič opažene v Sredozemskem morju, ter še 4 vrste, ki jih lahko v kratkem upravičeno pričakujemo v Jadranu. Ker se avtorja zavedata pomena ažurnega informiranja o vsaki nenavadni vrsti, sta na konec monografije dodala še nekakšen obrazec za podatke, s katerimi je potrebno opremiti morebitno najdbo.

Knjigo krasi izvorna in lično oblikovana naslovnica, ki me spominja na tlak, prepreden z mozaiki kakšne bazilike, poslikan z nenavadnimi tujerodnimi ribami. Tudi sicer je format knjige privlačen, notranja oblika pa nad vse praktična. Res je, da niso vse fotografije tujerodnih in drugih vrst vzorne, saj sta avtorja vztrajala, da so v knjigi primerki rib, ki so bili opisani v znanstvenih prispevkih o prvem pojavu dotične vrste v Jadranu in/ali Sredozemskem morju. Avtorjema zato iskreno čestitam k izdaji pregleda tujerodne ihtiofavne na takšen način. Menim, da je edina pomanjkljivost te knjige, če se temu lahko sploh tako reče, le ta, da jo bo potrebno čez kakšno desetletje ali še prej dopolnjeno ponovno izdati, saj je tujerodnih prišlekov v Sredozemsko morje vsako leto več, tudi med ribami.

Lovrenc Lipej